

Moartea unui adolescent turc trezește latentul spirit Gezi

Binnaz Saktanber

2014

Moartea lui Berkin Elvan de 15 ani, care a petrecut 269 de zile în comă după ce a fost lovit de o canistră de gaz lacrimogen în iunie trecut, stârnește proteste noi în Turcia.

Martți, Berkin Elvan a murit. Avea 15 ani și abia cântărea 16 kilograme în momentul morții. El a fost în comă pentru ultimele 269 zile. Milioane de oameni au monitorizat starea sănătății lui, prin intermediul social media, până în ultimul moment, în speranța că va supraviețui. Dar nu a supraviețuit. Moartea lui Berkin a determinat imediat o furie de reacții, atât în social media cât și în stradă, comparabil doar cu luna iunie a anului 2013, atunci când fiecare centimetru al feed-urilor mele au fost umplute cu tweet-uri Gezi și fiecare centimetru de pe străzi cu protestatari.

16 iunie a marcat sfârșitul vrând-nevrând a ocupației de o săptămână a parcului Gezi. În zilele anterioare momentului, poliția a curățat zona de protestatari cu o intensitate fără precedent de forță, confiscând și distrugând corturile și pancartele care aparțineau protestatarilor, emițând arestări în masă. Protestele mici și răsfirate au continuat în cartierele din jur, poliția intrând în conflict cu protestatarii, folosind gloanțe de cauciuc și tragând canistre cu gaze lacrimogene direct în aceștia.

Okmeydani, un cartier modest unde Berkin locuia cu părinții lui și cele două surori mai mari, a fost unul dintre aceste locuri. Berkin a plecat dis-de-dimineață pentru a cumpăra o pâine pentru micul dejun de la magazinul local, o sarcină care în mod tradițional cade celui mai tânăr din familie. Este o privilegii comună și fericită văzând copiii mici care cară pâini la casele lor, dimineața, mușcând din colț. În acea zi, mama lui Berkin s-a oferit să meargă ea în schimb, din moment ce străzile erau periculoase. El a refuzat. „Mamă, te dor picioarele”, a spus el înainte de a pleca. „Nu poți fugi de gazele lacrimogene. Eu voi fi mai rapid.” Dar nu a fost suficient de rapid. O canistră cu gaze lacrimogene, trasă de către un ofițer de poliție, l-a lovit în cap, bătându-l în comă.

După ce poliția a dispersat protestele din Gezi, oamenii s-au retras în cartiere, la adunările populare. Oamenii s-au adunat în parcurile lor locale, de-alungul țării, pentru a discuta despre viitorul Occupy Gezi. Unele adunări populare au avut mii de participanți, altele doar o duzină. Consensul părea să fie că era timpul pentru o nouă fază a mișcării, care a început să se concentreze pe solidificarea impulsul care a fost creat de proteste; păstrarea „Spiritusului Gezi”, cum îi spuneau protestatarii – și chiar strategii spre a face AKP (Partidul Justiției și Dezvoltării) să piardă viitoarele alegeri locale din 30 martie. Cu toate acestea, atât adunările populare cât și social media au fost lipsite de disidență. Unii din mulțimea Gezi, cei mai mulți nu doar că erau epuizați emoțional, dar și răniți fizic, au insistat ca protestele de stradă să continue. Alții au susținut că a ieși pe străzi este mult prea periculos și nu ar avea nici o valoare productivă, în acel moment în timp.

În lunile următoare, protestele masive de stradă au început încet să scadă. Deși au existat marșuri aglomerate pentru drepturile LGBT și Ziua Internațională a Femeii, protestele anti-guvernamentale predispușe la severitatea violenței poliției au fost considerabil mai mici în număr decât se aștepta. Solidaritatea Taksim, ONG-ul umbrelă care a fost în prima linie a ocupației, a dat un apel pentru o demonstrație pe 27 decembrie, cu hashtag-ul „1 milion la Piața Taksim” (*1 Milyon Taksim*), în semn de protest față de infamul scandal de corupție care a izbucnit la 17 decembrie.

Unii critici au susținut că orice formă de protest de stradă ar fura lumina reflectoarelor de la atrocitatea scandalului. Alții au susținut că Erdoğan ar putea beneficia de fapt de turbulențe pe străzi, folosind oportunitatea de a polariza națiunea și distrage atenția susținătorilor săi de la gradul de severitate al scandalului prin mutarea discursul public. Protestul care a rezultat a fost un strigăt departe de un milion. Poliția a dispersat rapid sutele care au ajuns în piață; protestul nu a avut niciodată o șansă de a câștiga impuls. Protestul la nivel național, din 22 februarie, împotriva proiectului de lege privind cenzurarea internetului, care între timp a fost aprobat, a fost, de asemenea, foarte slab populat, comparativ cu cel din 2011 (primul protest organizat la scară largă prin intermediul social media în Turcia, la care s-au alăturat sute de mii de oameni din întreaga țară) .

Totuși, se pare că vraja a fost acum rupt după ce vestea morții lui Berkin a apărut martți. În timp ce poliția a atacat mulțimea ce ținea de veghe în fața spitalului, social media a izbucnit cu hashtag-ul „Berkin Elvan este nemuritor” (*Berkin Elvan Ölümsüzdür*), acum un subiect-trend la nivel mondial. Aproape instant, feed-urile mele de Facebook și Twitter au fost umplute cu mesaje de furie, dolii și

frustrare. Fotografii de profil au fost schimbate cu fotografii cu Berkin sau un fundal negru simplu. Lucrări de artă care-l prezintă pe Berkin ca Micul Prinț al lui Saint-Exupéry sau drept un înger au apărut de nicăieri. Oamenii au început să merg la spital, fără nici o invitație oficială. Elevii de liceu și studenții au boicotat orele și cursurile lor peste tot în țară și au ieșit în stradă.

Oamenii au folosit hashtag-ul „Am primit ordinele de la Berkin” (*Berkin'den Aldık*), referindu-se la declarația lui Erdoğan cu „Eu am dat ordine poliției” în timpul represiunii violente a Occupy Gezi. Magazine locale au fost închise sau au început să ofere pâine gratis. În Okmeydani lui Berkin, oameni au lăsat pâini legate cu panglici negre pe pragurile ușilor. Televiziunile și radiourile și-au anulat emisiunile, barurile și cluburile au fost închise; partidele din opoziție au anunțat că își vor amuți mașinile lor electorale, care fac tururi în mod regulat prin orașe, având megafoane puternice. DİSK (Confederația Sindicatelor Revoluționare din Turcia) a dat un apel pentru o grevă la nivel național.

O dată cu noaptea, a fost un *déjà vu* mare, cu flashback-uri din zilele Gezi. Sute de mii de oameni au ieșit în stradă în întreaga națiune scandând „criminalul Erdoğan!” S-au ridicat baricade. S-au făcut graffiti-uri reprezentând schițele poliției cu Erdoğan cu titlul „wanted”. Violența poliției a fost mereu prezentă, zeci de oameni fiind răniți. Cei care au rămas acasă au lovit oale și tigăi în semn de solidaritate. Priveghe au avut loc în New York, Londra, Atena, Stockholm și Paris – precum și multe alte orașe. Miercuri, am ieșit din nou, dar de data aceasta pentru înmormântarea lui Berkin. Mii de oameni a mers mai întâi la Okmeydanı *cemevi*, o casă de rugăciune pentru comunitatea alevi. La ora 15, cea mai mare mulțime pe care am văzut-o vreodată la o înmormântare s-a adunat la Moscheea Şişli. Apoi, mulțimea a mers la cimitirul local unde Berkin a fost pus la odihna lui veșnică.

De data aceasta nu au existat sloganuri inteligente sau sarcastice; în schimb, sute de mii de oameni au strigat „criminalii AKP!”. După câteva minute de tăcere cineva a strigat „hoții!” sau „criminalule!”, de parcă crima se petrecea chiar în acel moment și el sau ea cerea ajutor. Mulțimea continua. Aceleași lozinci au fost strigate de fiecare dată când mulțimea vedea o secție de poliție sau polițiști aliniați pe străzi, drept în fața lor. Lozincile au fost înlocuite cu liniște și un sentiment de tristețe profundă, o dată ajunși în cimitir.

Când mulțimea s-a dispersat, polițiștii – care până în acel moment nu au răspuns – au atacat. Apa și gazele lacrimogene au umplut străzile pline cu răniți. Nimic din ceea ce nu mai văzut până acum. Dar astăzi, spiritul Gezi care a fost în stare latentă înăuntrul nostru pentru ultimele luni a fost stârnit din nou. Toate argumentele logice pe care oamenii le-au avut privind protestele de masă au fost uitate. Oamenii protestează, știind prea bine că vor fi gazați, atacați, eventual răniți și poate chiar uciși. Un băiat de 15 ani a făcut asta.

În Turcia, pâinea este sacră. În cazul în care cade accidental pe jos, tradiția învățată nouă de către persoanele în vârstă este s-o ridicăm, sărutăm și să atingem cu ea fruntea de trei ori, de asemenea, acesta fiind un ritual practicat dacă vreodată Coranul cade pe jos. Pâinea simbolizează de asemenea, munca, munca grea și cinstită: lucruri care sunt tot mai puține și limitate în zilele noastre, dacă ascuți presupusele conversații telefonice „scurse” dintre Erdoğan și fiul său, Bilal. În înregistrările aflate sub ascultare, se poate auzi cum Erdoğan îi ordonă fiului său să scoată zeci de milioane de dolari din casa familiei (cuvintele sale exacte sunt: „banii să fie zero”), îngrijorat de faptul că ancheta în curs de desfășurare privind acuzațiile de corupție i-ar putea afecta familia.

Astăzi, unul dintre sloganurile manifestanților fost: „Tayyip, trimite-l pe Bilal să cumpere pâine!” Unul dintre tweet-urile de top ale zilei a fost: „Copiii lor fură miliarde, copiii noștri sunt uciși cumpărând pâine”. „Mergem să cumpărăm pâine” a apărut ca un sinonim pentru „mergem să protestăm”. Astăzi, oamenii din întreaga Turcie sunt din nou în stradă, și se pare că spiritul Gezi este la fel de proaspăt precum o zi de iunie.

Binnaz Saktanber este un erudit și un candidat pentru doctorat la City University of New York. Cercetările ei se învârt în jurul interacțiunilor dintre social media, politică și mișcări sociale. Saktanber este de asemenea o bloggeriță și scriitoare care a fost publicată în numeroase publicații turcești și internaționale. Ea locuiește în Istanbul și New York.

Biblioteca Anarhistă

Binnaz Saktanber
Moartea unui adolescent turc trezește latentul spirit Gezi
2014

Preluat la 16.12.2022 de la <https://centruldecultura.wordpress.com/>

ro.theanarchistlibrary.org